

សេវាគំពោះទូទាត់អន្តោតខ្លួនប៉ុណ្ណោះ
អន្តោតខ្លួនប៉ុណ្ណោះទិន្នន័យក្រសួងការពាណិជ្ជកម្ម

ព័ត៌មានទិន្នន័យការពាណិជ្ជកម្ម

លំណៅ/លំដើរ/លំដើរលំដើរ: ០០២/១៩-០៩-២០០៣-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ

ភាគីដោក/ដោកសារ: សហមេធាវីរបស់លោក និង ជាតិ

ដោកជួន: អង្គដំនឹងប្រចាំសាស្ត្រជាមុន

ភាសាអង់គ្លេស: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទ: ថ្ងៃទី៣០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦

សារ:

ចំណាត់ថ្នាំការពាណិជ្ជកម្ម

ចំណាត់ថ្នាំការពាណិជ្ជកម្ម ឡើងឡើងដោយភាគីដោក/ដោកសារ: សារណ៍របាយ:

ចំណាត់ថ្នាំការពាណិជ្ជកម្មដោយអង្គដំនឹងប្រចាំសាស្ត្រជាមុន: សារណ៍របាយ/Public

ចំណាត់ថ្នាំការពាណិជ្ជកម្ម:

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះនិភាសាចំណាត់ថ្នាំបណ្តុះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់ ឯុទ្ធទាន ឬ នាមពិធី ៤៧(៤) នៃពិធីនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ និងក្រុមការពាណិជ្ជកម្ម (ក្រុមការពាណិជ្ជកម្មបានបង្កើតឡើងឡើងដោយភាគីដោកសារពិនិត្យឡើងវិញ)

បានបង្កើតឡើង

ក្រុមការពាណិជ្ជកម្ម ឯុទ្ធទាន

សុន អរុណា

Victor KOPPE

លី សុរិណា

Doreen CHEN

ជុំ ផល្ងាច់

Xiaoyang NIE

Marina HAKKOU

Léa KULINOWSKI

ី សុជាតា

បង្កើតឡើង

ក្រុមការពាណិជ្ជកម្ម ខែកញ្ញា

គោរព សំអុន

Anta GUISSÉ

ក្រុមការពាណិជ្ជកម្ម

ជាតិ

Nicholas KOUMJIAN

ក្រុមការពាណិជ្ជកម្ម

ឈ្មោះ

Marie GUIRAUD

I. තෙත්පත්සීයිජ

II. සුජනස්ථාන

2. យោងតាមវិធាន ៨៧(១) នៃវិធានផ្លូវក្តុង កសិក្សាជាតាំងអស់រាជទទួលយកបាន លើកលេងពេមាន ថែងដៀរដីនេះ នៅក្នុងវិធានផ្លូវក្តុង។ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្លូវក្តុង អង្គដំនីជប្រែ៖ អាជប្រាញនៅលើ សំណើសុចិត្តទទួលយកកសិក្សាជាតាំង ក្នុងករណីដែលខ្លួនយល់បាន កសិក្សាជាតាមមាន ភាពពាក់ព័ន្ធ ឬមានភាពច្រៀងដែល មិនអាចស្វែងរកបានក្នុងពេលវេលាសម្រប មិនសម្រប សម្រាប់បង្ហាញពីអង្គហេតុ ដែលកសិក្សាជាតាមនោះត្រូវបង្ហាញ កសិក្សាជាតាមដែលមិនអនុញ្ញាតបានតាម ច្បាប់ ឬប្រសិនបើកសិក្សាជាតាមនោះមានចែកទាំង ដើម្បីពន្លាករកិច្ចដំណើរការនឹងវិធី ឬគុតគបានការ។ ដើម្បីបំពេញបានតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវ នៃវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្លូវក្តុង កសិក្សាជាតាមដែលស្រើឡើង ចាំបាច់មានត្រីមត់ ភាពពាក់ព័ន្ធនិងភាពអាជីវិភាគការបង្ហាញបច្ចុប្បន្ន៖^១
  3. អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្លូវក្តុង ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ ភាគីមួយអាជីវិស្សែនសុំដល់ អង្គដំនីជប្រែ ឬ "ក្រោមក្រុមប្រជាធិបតេយ្យបុគ្គលិករាជ្យក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ" ឬទទួលយកទូរកសិក្សាជាតាមត្រី ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់តំមក នូវការស្រួលរកការពិត" ដោយផ្លូវការលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ទូទៅនៃវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្លូវក្តុង។
  4. នោះបីជា឴ិធាន ៨៧(៥) នៃវិធានផ្លូវក្តុងថែងជា កសិក្សាជាតាមដែលស្រើឡើង ចាំបាច់ ត្រូវតែមិនមាននៅ

¹ ឯកសារ E289/2, “ដ៏កាសប្រមិជ្ជបើសំណើរតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានថ្មីក្នុង របស់សហគ្រាន់មួយតំណាងដើម្បីអនុវត្តន៍ ស្ថិកអាក់កសុតាងតី (E289) នៅចំពោះមុខអង្គដីផ្លូវជាមុន និងចម្លើយកបរបស់ខ្លួរ សំដី (E289/1)”, ថ្មីទី១៩ ខែមីថ្ងៃទាំង០១៣, កច្ចាមណ្ឌល ៣, ៦ (“ដ៏កាសប្រមិជ្ជបើសំណើស្ថិកអាក់កសុតាងតី”)

មុនពេលបើកសវនាការ² តែងអ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជីនេះថា ត្រប់ដណ្តាប់ដង ដោរទៅបើកសត្វតាង ដែលមាននៅមុនពេលបើកសវនាការ បើឡើងមានការយើងមុនទោះជាមិតខ្លួន ប្រើប្រាស់ប្រាក់ដោយនោះ គឺអាចទទួលយកបាន³។ អ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជីនេះ នៅក្នុងករណី ដែលភាពពាក់ព័ន្ធឌើសគិកមួរបស់បុគ្គលម្នាក់ ត្រូវបានបង្ហាញប៉ុណ្ណោះ "មានព័ត៌មានគិចត្រូច" នៅមុនពេលបើកសវនាការ ចំណោកព័ត៌មានលម្អិតធើប៉ែតមាននៅក្រោយពេលបើកសវនាការនោះ សក្ខែកម្បូនេះអាចត្រូវបានចាត់ទុកចាមិនមាន នៅមុនពេលបើកសវនាការ⁴។

5. ក្នុងករណីដែលកសត្វតាងមាននៅមុនពេលបើកសវនាការ អ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជី ខ្លួននៅពេលអាចទទួលយកកសត្វតាងបាន ប្រសិនបើផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ត្រូវ ជាបិសសនៅពេលដែលកសត្វតាងនោះជា របៀបដោះបន្ទុក ហើយត្រូវឱ្យមានការរាយកំណែ ដើម្បីធ្វើប្រវាងកំបុត្រក្នុងការស្រួលរកយុត្តិធម៌⁵ បើកសត្វតាងនោះទាក់ទងជិតស្តីទិន្នន័យសម្រាប់ដែលមានត្រាប់ នៅចំពោះមុខអ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជី ឬងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ត្រូវ ឱ្យមានការរាយកំណែប្រភពទាំងនេះជាមួយគ្នា⁶ ឬបើកាតិដៃទៀតមិនជាសំឡេងកសត្វតាង⁷។

² អ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជីនេះថា ការបើកសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ គឺជាសវនាការបចប់ដើម្បីចិត្ត ឱចិចុនា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ E307/1, “ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំការបញ្ចាក់បំភ្លើទាក់ទង ការអនុវត្តវិធាន ៨៧ (៤) (ឯកសារ E307) និងការផ្តល់ជូនដែលបានរាយការពារកី នូន ជាពីរមិនដាក់បំភ្លើកសត្វតាងដែលបានកែសម្របបាន” (ឯកសារ E305/3), ថ្ងៃទី១១ ឱចិចុនា ឆ្នាំ២០១៤ (“ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំការបញ្ចាក់បំភ្លើ”), កម្រាមណ្ឌល ៧៦ ឯកសារ E307/1/2, “សេចក្តីសម្របបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំសេចក្តីសម្របបាន” ឬការអនុវត្ត វិធាន៨៧(៤) នៃវិធានដៃក្នុង, ថ្ងៃទី១១ ឱចិចុនា ឆ្នាំ២០១៤, កម្រាមណ្ឌល ៦៧

³ ឯកសារ E313, “សាលប្រម ០០២/០១”, ថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥, កម្រាមណ្ឌល ៧៥ ឯកសារ E289/2, ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានដៃក្នុង, កម្រាមណ្ឌល ៣។

⁴ ប្រពិចារិកថ្ងៃទី១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ (សេចក្តីសម្របបែនប៊ូណីរបស់អ្នដីនិងប្រែបាសាបក្រាយបញ្ជី, ឯកសារ E1/363.1), ទំព័រ ៤៥, ជាន់ ២ ដល់៨។

⁵ ឯកសារ E307/1, ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំការបញ្ចាក់បំភ្លើ, កម្រាមណ្ឌល ៣។ យោងតាម ឯកសារ E190, ‘សេចក្តីសម្របបែនប៊ូណីរបស់ភាគី និងបញ្ចាក់ព័ត៌មូនខែខ្សោះ’ ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ (“សេចក្តីសម្របបែនប៊ូណីរបស់ភាគី”), កម្រាមណ្ឌល ៣៦។ ឯកសារ E289/2, ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានដៃក្នុង, កម្រាមណ្ឌល ៣។

⁶ ឯកសារ E289/2, ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានដៃក្នុង, កម្រាមណ្ឌល ៣។ យោងតាម ឯកសារ E190, សេចក្តីសម្របបែនប៊ូណីរបស់ភាគី, កម្រាមណ្ឌល ៣២។

⁷ ឯកសារ E289/2, ដឹកសាប្តូរបែនប៊ូណីរបស់ភាគី សំណុំអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានដៃក្នុង, កម្រាមណ្ឌល ៣។

III. ទទួលខ្លួន

ក. សេចក្តីសង្គមបន្ថែមរបស់ប្រជាជាស្តីផ្លូវ

(១) ធនកសារទីមួយ

6. ធនកសារទីមួយ គឺជាមតិបន្ទុបទដែលមានចំណាចដើរដើរ “មហិថ្យតារបស់ វិត ណាម ក្នុងការពង្រីក ទីកន្លឹម ត្រូវបានអ្នកបញ្ចាំងតាមរយៈ ដែនទីពេញលេញរបស់ Dai Nam បង្កើបង្កើម” ('Vietnam's Ambition of Expansion Reflected in the Complete Map of the Unified Đai Nam') ជាមតិបន្ទុបទ ដែលចេញផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មានចម្បងរបស់ចិន គឺសារព័ត៌មាន People's Daily (ចេញផ្សាយ ដីដៃនៃរោងគ្រឹង 'Renmin Ribao') នៅថ្ងៃទី១៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៤^៨។ អតិបន្ទុបានបញ្ជាក់ថា បន្ទាប់ ពីបានរំដោះទីក្រុងសែបគុន ក្នុងខេខសកា ឆ្នាំ១៩៧៤ វិតណាមចង់បន្ទូសុបិនុរបស់ខ្លួន ក្នុងការ បង្កើត "សហព័ន្ធផណ្ឌិតិមិន"។ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៤ សារព័ត៌មាន Nhân Dân ដែលជាសារព័ត៌មានផ្លូវការ របស់បក្សកម្មិស្សវិតណាមបានចេញផ្សាយ "ដែនទីពេញលេញរបស់ Đai Nam បង្កើបង្កើម (Đai Nam Nhất Thông Toàn Đò)" ដែលបង្កើតឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល រាជរដ្ឋ Nguyen ក្នុងដីមសនគរគ្រឿង១៩៧៤។ ដែនទីនេះបង្ហាញថាប្រទេសខ្លួន និងប្រទេសកម្ពុជា បង្ហាញ គឺជាដែកនៅដែនដី ដែលរំអាងដោយអាណាពក្រវិតណាម ក្នុងសនគរគ្រឿង១៩៧៤។ អតិបន្ទុបទ របស់សារព័ត៌មាន People's Daily បានកត់សម្ងាត់ថា ការចេញផ្សាយរបស់ Nhân Dân អំពី ដែនទី គឺបង្ហាញពីមហិថ្យតារបង្កើកទីកន្លឹម របស់វិតណាមនៅក្នុងតំបន់។ សារព័ត៌មាននេះកំណត់បានបញ្ជាក់ថា ប្រជាធិបតេយ្យកម្ពុជាចិនចាត់បន្ទាក់ណែនកិរិយបស់វិតណាម ដែលហៅហៅ "ចំណាចទាក់ទង ពិសេស" ហើយបានបង្កើតិស្សជិនចូលរួមក្នុង "សហព័ន្ធផណ្ឌិតិមិន" ដែលធ្វើឲ្យវិតណាមមិនពេញចិត្ត ហើយនៅពេលក្រាយមកបានចូលលើការពានកម្ពុជា។

(២) ធនកសារទីពីរ

7. ធនកសារទីពីរ គឺជាបន្ទុអត្ថាគិប្បាយរបស់សារព័ត៌មាន People's Daily ក្នុងខេកក្រុង ឆ្នាំ១៩៧៨ ដែលមានចំណាចដើរដើរ “ហេតុអ្និខាងជាតិរវិតណាមបង្កើរដោល តាមរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា វិត

^៨ “មហិថ្យការបស់ វិត ណាម ក្នុងការពង្រីកទីកន្លឹម ត្រូវបានអ្នកបញ្ចាំងតាមរយៈ ដែនទីពេញលេញរបស់ Dai Nam បង្កើបង្កើម” ('Vietnam's Ambition of Expansion Reflected in the Complete Map of the Unified Đai Nam') (从“大南一统全图”看越南的扩张野心)', People's Daily (人民日报), ថ្ងៃទី១៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៨, ទំព័រ ៦ (ឧបសម្ព័ន្ធី ១)។

ណាម”⁹។ អត្ថបទនេះបានអធិប្បាយអំពីលក្ខណៈវេជ្ជោះ មហិរញ្ញាបស់វៀតណាមនៅរាជរដ្ឋភាគ
គ្រួយ និងអាកប្បកិរិយាឌីនស្តោះត្រង់ ព្រមទាំងការខិតខំយោស់នា របស់វៀតណាម។ ជាពិសេស
អត្ថបទបានផ្តល់ព័ត៌មានអំពី ការប្រព្រឹត្តិរបស់វៀតណាមនៅពីរក្រាយភាគ ក្នុងពេលចរចារជាមួយ
កម្ពុជា លើបញ្ជាផ្លាងដែន៖

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៩ វៀតណាម និងកម្ពុជា បានចរចារលើកធម្មប្រព័ន្ធស្តីពីបញ្ជាផ្លាងដែន។ នៅថ្ងៃ
ទី៣១ ខែសកា ឆ្នាំ១៩៦៩ គណៈកម្មាធិការមជ្ឈឿម នៃរណសិរីវំដោះជាពិសេស និងកម្ពុជា នៅក្នុង
បានចេញសេចក្តីផ្ទៀងការណ៍មួយ ដែលទទួលស្ថាល់និងគោរពអធិបតេយ្យភាពទីកន្លែង នៅក្នុង
ព្រំដែនដែលមានស្រាប់។ នៅថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦៩ រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ
វៀតណាម កំណានចេញសេចក្តីផ្ទៀងការណ៍ ទទួលស្ថាល់ខ្សោយនៅត្រាំដែនដែលមានស្រាប់ រាងវៀត
ណាម និងកម្ពុជា។ បន្ទាប់ពីសេចក្តីផ្ទៀងនេះ គឺមានលិខិតមួយរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៅថ្ងៃថ្ងៃ
ឯករាយ Pham Van Dong (ថ្ងៃទី២០ ខែមិថុនា) និងលិខិតមួយទៀតពីប្រជាធិបតេយ្យ ហើយ ដើម្បី
នៅថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦៩ ដើម្បីនៅមេដីកន្លែកម្ពុជាដោលនោះ ដើម្បីបញ្ចប់អេក្រង់អេក្រង់
ទទួលស្ថាល់របស់ វៀតណាម ចំពោះអធិបតេយ្យភាពទីកន្លែកម្ពុជា នៅក្នុងព្រំដែនបច្ចុប្បន្ន។
[...]

ទោះជាយ៉ាងនេះកុំបញ្ចប់ពីបញ្ហាប់សង្គ្រាមតស្ថិត្រប្រជាមួយកណ្តាលនាមរិក [...] វៀតណាមបាន
ល្អាងបាន និងការងារការបែកបែករបស់កម្ពុជានៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៤ ហើយចាប់ពីពេលនោះមកបានចាប់
ដើម្បីកិលតំបន់របស់ខ្លួនតែតូចបំបាត់។ នៅក្នុងការចរចារក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៦ រាងវៀតណាម និងកម្ពុជា
រាជ្យារដ្ឋនោះបានចេញសេចក្តីផ្ទៀងកម្ពុជាដោលនោះ នូវការបង្កើតរបស់ពួកគេក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ និង១៩៧៧
ដែលទទួលស្ថាល់និងគោរព បន្ទាត់ព្រំដែនកម្ពុជាដែលមានស្រាប់។ ពួកគេបាននិយាយថាគិច្ចប្រព័ន្ធ
ប្រព័ន្ធដែលបានធ្វើជាមួយកម្ពុជា នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានស្ថាល់ នៃការដែល
ត្រូវធ្វើសង្គ្រាមប្រជាមួយកណ្តាលនាមរិក។ ពិតជានាយករដ្ឋមន្ត្រីទៅនោះ នេះគឺជាករណីទូទៅនៃជ
ន្ទៃអាណក្រក់ ដែលវេចបានដើម្បីសម្រេចបច្ចុប្បន្ននៃបានយោបាយជាកំណែកមួយ។ បន្ទែមលើនេះវៀត
ណាម ពង្រីកបន្ទាត់ព្រំដែនត្រូវ ជារឿងផ្លូវតាមបេរិយោបេរិយោដែលកម្ពុជា ត្រូវប្រជាមួយនឹងចំណេះដឹង

⁹ “ហេតុអូរិទិ៍បានចោររវៀតណាមបង្គរដោយ តាមព្រំដែនកម្ពុជា វៀតណាម” (‘Why Vietnamese Authorities Provoked Viet Nam-Kampuchea Border Conflict’), សារព័ត៌មាន Beijing Review, ថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨, ទី៣ និង ៤ មេសា (ខែសម្បត្តិទី ៤)។ អត្ថបទដើមជាភាសាឌីន ត្រូវបានចេញផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាន People’s Daily កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨។

នេះ¹⁰។ (ដោយគួសបញ្ចាក់បន្ថែម)

8. អគ្គបទនេះកត់សម្រាប់ថា ការបង្កើត “សហព័ន្ធផណ្ឌិចិន” ដែលដឹកនាំដោយរៀបចាម គីជាត្រានៃ តែជាដំបានដំបូងនៃមហាផ្ទៃតារបស់រៀបចាម នៅក្នុងសាស្ត្រអាគ្រួយៗនៅឯណាងេះ។ អគ្គបទនេះក៏ បានលើកឡើងដឹងដោយថា សហភាពសូវៀត ដែលបោករៀបចាមថាគាត់ “បុរីយោមជូរមុខដីរឹងមាំ នៃសង្គមិយម នៅវាស្ត្រីអាគ្រួយៗនោះ” គីជាមួកគាំទ្រនៅពីក្រាយខ្ពស់របស់រៀបចាម¹¹។

(៣) ឯកសារទីបី

9. ឯកសារទីបី គីជាឪិចារណាការបស់ សារព័ត៌មាន People's Daily ដែលមានចំណាត់ដើងថា “មុខ មាត់ពិត (True colours)របស់ ឯករាជទីិនិយមសូវៀត និងរៀបចាម” ដែលចេញផ្សាយកាលពី ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៨¹²។ អគ្គបទនេះវិភាគពីកម្រាងដែនការយៈពេលដែនរបស់រៀបចាម ក្នុងការ បង្កើត “សហព័ន្ធផណ្ឌិចិន” និងមហាផ្ទៃតារបស់វានៅក្នុងសាស្ត្រអាគ្រួយៗទាំងមួល ព្រមទាំងអីទីនៅកំ ទំនងរវាងរៀបចាម និងសូវៀត ដែលបង្កើតឡើងដោយផ្លូវការលើដែលប្រយោជន៍រូមគ្នាមួយ គី សម្រចមហិរញ្ញាតាច្នាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ តាមរយៈការសហប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការ។ យោងតាមអគ្គបទនេះ៖

គីជាការពិតដីលើឈ្មោះដែលថាសហភាពសូវៀត មានចំណាតកច្បាប់លើមជាមួយបន្ទាត់លំនៅ នៅលើ នៅមុនពេលប្រជាធិនិកម្នាបានទទួលដំបូងជំនះ៖ នៅពាយ៉ាងនេះក្នុងសហភាពសូវៀត នៅពេល គីជាបានដើរសារតាមរយៈរៀបចាម ឡាកាន់មេដឹកនាំបង្កើតក្នុងមួយ ដោយនៅឯ “បង្កើតទាំងនៅកំ ទំនង” ជាមួយមេដឹកនាំបង្កើតក្នុងមួយ និងប្រកាសដោយតាមរៀបចាមខ្លាត់ថា សហភាពសូវៀតមាន ការពួកិច្ច “ជាតាសាមគ្គិកាពរបស់សហព័ន្ធផណ្ឌិចិន”¹³ (ដោយគួសបញ្ចាក់បន្ថែម)។

(៤) ឯកសារទីបូន្ម

10. ឯកសារទីបូន្ម គីជាមគ្គបទមួយមកពីសារព័ត៌មាន Beijing Review ក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៨៩ ដែល មានចំណាត់ដើងថា “ការណ្វាន់ពានរបស់រៀបចាម ឡាលើកម្នុជាត់ កសុតាងយ៉ាងច្បាស់

¹⁰ មួយដើងទាំងរៀបចាមលើ, ទំព័រ ៨។

¹¹ មួយដើងទាំងរៀបចាមលើ, ទំព័រ ៨។

¹² “មុខមាត់ពិត (True colours)របស់ ឯករាជទីិនិយមសូវៀត និងរៀបចាម” ('Soviet and Vietnamese Hegemonists' True Colours'), សារព័ត៌មាន Beijing Review, ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៩, ទំព័រ ១៦ ដល់១៧ (ខបសម្រៀនទី ៣)។

¹³ មួយដើងទាំងរៀបចាមលើ, ទំព័រ ១៩។

ក្រឡូត”¹⁴។ អត្ថបទបានរាយការណ៍ថា កងទៀតចិនចាប់បានជាកសារយោជាជម្លើនពីរ របស់កងទៀត ផ្តល់ពណ៌ម។

ឯកសារទីម្ចាស់រាយការនីរឃ្សាន់ នៃសក្ខាមនៅតាមព្រំដែននឹវតិ ហើយបានរៀបចំពីសមរូមិសំខាន់ៗ។ ឯកសារនេះបង្ហាញថា ប្រតិបត្តិការយោជាតារបស់ផ្តល់ពណ៌ម ក្នុងការល្អាងនានកម្ពុជា ចាប់ផ្តើមឡើងដោយការចូលការំភាគំគោះនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៤។ ឯកសារបានសរស់ថា “គណៈកម្មាធិការកណ្តាល [បក្សកម្មួយនិងផ្តល់ពណ៌ម] បានបើកកិច្ចប្រជុំលើកទីប្រុង។ សេចក្តីសម្រេចដែលបានអនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនេះបាននេះអាងថា ចក្ខុវិកអាមេរិកគឺជាសត្វរចម្បងរយៈពេលនេះ បើណែនគ្របដីបក្សភាមាយនិងធ្វាល់នៅក្នុងសង្គមគឺក្រោមហើយកំងង និងកម្ពុជា”។

“ដោយបានអនុម័តលើកិច្ចប្រជុំ ក្នុងខែមីនា និងកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៤” ឯកសារបញ្ជីថា “គណៈកម្មាធិការកណ្តាលបានដោះស្រាយ ដើម្បីយកដំបូងដំនះភាមាយទាំងឡាយកន្លែងយោបាយ និងយោជាតា នៅព្រំដែននឹវតិ។ នេះគឺជាការិសំខាន់ និងបញ្ជានំតាមពីថាប់ផ្តើមរហូតដល់បញ្ហាប់”។

11. ឯកសារទីពីបានបង្ហាញ ពីគោលដំបារបស់រាជ្យារដែលរៀបចំពណ៌ម ឡើលើលក្ខណៈនៃជម្លោះរាងផ្តល់ពណ៌ម ជាម្មយកម្ពុជា ដូចតទៅ៖

យើងបានទៅប្រជុំប្រចាំខែនូវសាលាការណ៍ ដើម្បីជួយដល់ខាងមិត្ត ចាប់ផ្តើមនូវបិទត្រួច... ការនេះមានយុត្តិសាស្ត្រពេមួយនៅក្នុងពិភពលោក គឺសកម្មភាពបស់សហភ័ព្យ ដូចដែកស្រាវតិនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤។ (ដោយគុសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

(ឯ) ឯកសារ ០៥

12. ឯកសារ ០៥ គឺជាអត្ថបទម្ចាស់ដែលមានចំណងដើង “ចម្លើយសារភាពដែលពុំត្រូវបានស្វើសំរាប់ផ្តល់ពណ៌ម” ពី Beijing Review ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៨¹⁵ ដែលបានរាយការណ៍ថា៖

ផ្តល់ពណ៌មបានមានដែនការជាយុរមកហើយដើម្បីត្រូវត្រាកម្ពុជា។ ចំណុចនេះត្រូវបានទទួលស្ថាល់នាពេលចិន Hoang Tung, សមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការកណ្តាលនៃបក្សកម្មួយនិង

¹⁴ “ការល្អាងនានរបស់ផ្តល់ពណ៌ម ឡើលើកម្ពុជា៖ កសិកាងម៉ាងច្បាស់ក្រឡូត” (‘Viet Nam’s Kampuchean Aggression: Eloquent Evidence’), សារព័ត៌មាន Beijing Review, ថ្ងៃទី៦ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៨, ទំព័រ ២៤ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៤)។

¹⁵ “ចម្លើយសារភាព ដែលពុំត្រូវបានស្វើសំរាប់ផ្តល់ពណ៌ម” Beijing Review, ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៨, ទំព័រ ២៣-២៤ (ឯកសារភ្លាប់ ០៥)។

ជ្រើនណាម និងទិន្នន័យក Nhan Dan ទៅកាន់អ្នកសារព័ត៌មានបាតាំង។

Hoang Tung បានលាតព្រធានចាក្ខុងឆ្នាំ ១៩៧០-៧១ ជ្រើនណាម ពុំបានធ្វើអនុវត្តមន្ត្រនៅកម្ពុជា ពីរដ្ឋាមេនាគារមិនចែងគ្រប់គ្រងចំណោមថ្លាក់លើនៅហាលួយ។ នេះបង្ហាញថាមីកនៅ ហាលួយមានចែកចាត់ជាយុរអ្វីស ដើម្បីឈ្មោះពាណិជ្ជកម្មជាប់រីយាងពាណិជ្ជកម្មជាប់រីយាង ដើម្បីសំណាក់ជ្រើនណាមទាមលេខស្សែង្វែងនេះ តើជាការអនុវត្តដែនការណូន្តមនៅក្នុងឆ្នាំទាំង ២១០៦។

គាត់បានមានប្រសាសនីកុងនៃយុវប្រជាធិបតេយ្យនិងអស់សង្កែម៖ “មានកងពលដំឡើជ្រើនណាមមួយចំណុះ នៅកម្ពុជាកាលពីពេលនោះ ហើយកងកម្ពាំងរបស់កម្ពុជានៅមានក្រុមិត។ ប្រសិនបើយើងបានធ្វើ អនុវត្តមន្ត្រ សភាគការណីនិងវិរតុនិខសពីនេះ។ ប្រែបលយើងកំពុងចេញសងសម្រាប់កំហុស នោះ”¹⁶។ (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)

(៤) ឯកសារ ០៦

13. ឯកសារ ០៦ តើជាសម្រង់ចេញពីរបាយការណីនៃក្នុងមួយស្តីពីសភាគការណីអនុវត្តជាតិដែលបានធ្វើ ឡើងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីចិន ផ្លូវ និងទូរ ទៅបក្សកម្ពុយនឹងក្នុងខេមិន ឆ្នាំ ១៩៧៣¹⁷។ របាយការណីនេះកត់សម្រាប់អំពីការតស្សីអំណោមទារវាងសហភាពស្សីរៀត និងសហរដ្ឋអាមេរិក (“ស.រ.អា.”) ព្រមទាំងត្រួតពិនិត្យនិងកិច្ចព្រមទៀតចំណុះចំណុះ។ ពិសេស របាយការណី នេះរាយការណីថាទាក់ទងកិច្ចព្រមទៀតចំណុះចំណុះ។ នេះរាយការណី និង ស.រ.អា ចិនមិន មុះសម្រង់ជាមួយជ្រើនណាមលើបញ្ហាមួយចំណុះ ។

[យើងបានយល់បើយើងចាត់] ក្នុងកិច្ចព្រមទៀតចំណុះចំណុះ គួរតែពិភាក្សាគំពើបញ្ហាដែលជ្រើនណាម បីណែនាំ។ បញ្ហាកម្ពុជា និងទូរទេសគ្រប់គ្រងចំណុះចំណុះ។ បីណែនាំ បញ្ហាប្រទេសចាំងពីរ [កម្ពុជា និងទូរទេស] នៅពេលគ្រប់គ្រងបញ្ហាដែលជ្រើនណាម នេះ។ នេះជាបញ្ជីយធម៌ដែលបានយើងមិន អាចជាកំបញ្ហាដែលជ្រើនណាមទៅលើប្រទេសចាំងពីរនេះឡើយ¹⁸។

¹⁶ អូចិនកសារយោងខាងលើ ទីពេទ្យ ២៣។

¹⁷ សម្រង់ពី “ប្រជាធិបតេយ្យនិងការរាយការណីនៃក្នុងរបស់ ផ្លូវ និងទូរ ទៅបក្សកម្ពុយនឹងក្នុងកិច្ចព្រមទៀតចំណុះចំណុះ” នាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រជាធិបតេយ្យ និងទូរទេសគ្រប់គ្រងចំណុះចំណុះ (សម្រង់), ក្នុង King C. Chen (ed.), *China and the Three Worlds* (1979), ទីពេទ្យ ១៨៣-១៨៤ (ឯកសារភ្លាប់ ០៦)។

¹⁸ អូចិនយើង ទីពេទ្យ ១៨៤។

14. ຈາກ໌ອະນຸຍິນຕີເປົ້າປະບວດສະບາກາຕັງໆ ຜູ້ແຮ່ນຊັ້ນຍື ທີ່ບານກົດສົມາລ່ຽນຜົນຜ່ອນເປົ້າ

៣. ពួកគ្រឹទនិយមស្តីវិញ និងផ្តល់ជំនួយជាមុនដើម្បីនៅប្រជាពលរដ្ឋភណ្ឌាម នៅបន្ទាប់ពីសង្គមរៀបចំភណ្ឌាម ហញ្ញប់ ដើម្បីធ្វើឲ្យមានគុណភាពនៅវិញភណ្ឌាម។ ការតស្សីពេលនេះនិងភាយជាមួយគ្រប់គ្រង និងស្រួចស្រាវ

19 q

(ପ୍ରକାଶକ ନାମ)

15. ឯកសារ ០៧ គឺជាសម្រង់មួយពីសម្ងាត់រកចាស្តីពីគោលនយោបាយការបរទេសដែលធ្វើឡើងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសចិន Huang Hua ក្នុងខេត្ត ក្រុងខេត្ត ១៩៧៧²⁰។ ក្នុងសម្ងាត់រកចាស្តីនេះ Huang Hua វិភាគអំពីជម្លោះប្រាំដែនដីតានីតិ៍ងរវាងនៃពណ៌មាម កម្ពុជា និងខ្ញុំរាជ និងកត់សម្ងាត់ចារការធ្វើឡើងឱ្យនា និងការព្យោះព្យាដីសំណាក់ច្រកតិតិសង្គមនិយម គឺនៅពីក្រោយភាពតានីតិ៍ងនៃសភាពការណ៍។

សមាសភាពនៃកងទែរដោះកម្ពុជាមានភាពស្ថិតស្ថាប្បញ្ញត្រក្នុងបេដ ដោយខ្លួនជាតិពាណាពាណិយមដើម ដែលបានមកចូលរួម ខ្លួនជាកម្ពុជាដែលម្ចាត់កម្ពុជាយើង ខ្លួនថ្វីតត្រូវបានចាត់តាំងដោយសមាសភាពផ្តុំហា ជាតិ ហើយជាអ្វីនថ្វីតត្រូវបានដ្ឋែបច្ចេកវិទ្យារំដែលបន្ថែមការដឹងដែលជាន់។ ទៅពីនេះក្នុងចំណោមទី៣ ទាំងនេះ បានការបណ្តុំបណ្តាលបិទ ស.រ.អា ខ្លួនថ្វីតពីដ្ឋែតណាម ដែលគាំទ្រដោយពួកសេវិវិយមស្ស ដ្ឋែត។ ហេតុផ្ទេះ ពួកសេវិវិយមស្សវិវិត បានកេងចំណោប្បញ្ញតិធនាសេះ និងបានដ្ឋែបច្ចុលទៅក្នុងអង្គភាពនាយកដែកកម្ពុជា។

¹⁹ ធម្មចាងលើ ទំព័រ ១៨៧។

²⁰ សម្រាប់ពី “បញ្ហាជាមួយគណ្តុចិន អាល់បានី និងយុរោគស្ថាវី (សម្រាប់)” ក្នុង King C. Chen (ed.), *China and the Three Worlds* (1979), ទំព័រ ២១៨-២៣៤ (ឯកសារភាគចំណាំ)។ ដើម្បីកម្រិតពាក់ពន្ល់នៃសម្រាប់រកចាន់ៗ ពីត្រូវបានអាក់បញ្ចូលក្នុងឯកសារភាគចំណាំ។

ហើយគាន់រណាម្នាក់រាជធី៖ឡើងកទៅអីដឹងនេះបានឡើយ ។ បុណ្ណោះ វាបានបង្កិចមានការមិន
ពេញចិត្តពីសំណាក់ពួកសេវិយមសុវត្ថិ ដែលបានប្រើប្រាស់វាជាមួលហេតុដើម្បីសាប្បុសដម្នាម៉ា
រាងរៀបណាម និងកម្មដារ ដែលបានរយៈនេះបានធ្វើឲ្យភាគីទាំងពីរមានការមិនចុះសម្រួលគ្នាការ់តែ
ខ្លាំង²¹ (សេចក្តីបារាក់បង្ហែម) ។

(ស) ជំនាញ ០៨

16. ឯកសារ ០៨ គីជាបាយការណ៍សារព័ត៌ផលប្រាជេះពុម្ពដ្ឋាមៗនៅ *Beijing Review* មានច្បាយស្តីពីស្ថិតិសារព័ត៌មានរបស់សម្រាប់ភេទជនភាគី សីហនុ ដែលបានសោយចិវអុត នៅថ្ងៃកំងខែថ្ងៃទី ៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩²²។ យោងតាមរបាយការណ៍នេះ សម្រាប់បានចៀបាលទោសការណ្យានៃការដោយពី ត្រីមត្រូ និងឧសញ្ញាប់ របស់រដ្ឋបាលមួយក្រុងក្រោមគ្នា។ គាត់បានប្រាន់ប្រាប់បានការរៀបរាប់របស់រដ្ឋបាលមួយ សហភាពស្សែរវិត និងប្រទេសនៃការសង្គម Warsaw ដែលមានគ្រាន់តែជាស្រាវជ្រើសរើស រឿបនៅក្នុងជាបុណ្យការណ៍។ គាត់បានបង្ហាញថា សារព័ត៌មានក្នុងត្រីមត្រូបែបនៃទាំងអស់នៃសាកលវោក និងមនុស្សត្រូវបានបង្ហាញដោយប្រសិនបើគ្មានរៀបរាប់របស់ដែលបាន “រាលសិរីរួមប្បុមជាតិ សង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា” ពុំអាចធ្វើដើម្បីមួយប្រភេទការដោយប្រជាធិបតេយ្យ ប្រភេទប្រទេសរបស់យើង ប្រភេទការដោយប្រជាធិបតេយ្យ ដាក់ទិន្នន័យប្រជាធិបតេយ្យ²³។

17. សម្រាប់ សីហនុ ក៏បានប្រាន់ប្រាប់បានក្នុងក្រុងក្រោមគ្នាដែលបានដោយប្រជាធិបតេយ្យ សហភាពស្សែរវិតនិងមិនបញ្ជាប់ត្រីមកម្ពុជាខ្សែយ²⁴។

18. បើទេះបីជាមានការមិនចុះសម្រួលអំពីគោលនិយោបាយថ្ងៃក្នុងខ្លួន នៃរដ្ឋបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យកំដោយ ក៏សម្រាប់ សីហនុ ហេវ បុណ្យ ពន មាន “អ្នកស្អែបារាជាតិ” និងកត់សម្ងាត់ថា មាន

²¹ ដើម្បីកសារយោងខាងលើ ទាំព័ន្ធ ៧៧០៤

²² ‘សម្រេចនៅភ្នំពេញ បានអាណាពតខំពីការឃ្លាងពាណិជ្ជកម្ម’ *Beijing Review*, ថ្ងៃទី ១២ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៨, ទំព័រ ១៣-១៥ (ឯកសារភាគចំ ០៨)។

²³ ដូចជាកសាងយោងខាងលើ ទំព័រ ១៣។

²⁴ ធនធានកសារយោងខាងលើ ទំព័រ ១៥-១៥។

គោលនយោបាយការបរទេសរបស់គីណុះ។ ការណែនាំរបស់គាត់ដើម្បីការពារប្រវត្តិការណ៍ សេចក្តីផ្តើមទូរបស់ជាតិ និងការង្ហោជាតិ គីណុះ។ ទីនេះ នឹងបញ្ជីការណ៍ជាតិ ប្រជាធិបតេយ្យជាតិ²⁵។

19. សម្រេច សិកាស បានបង្ហាញថា ត្រូវដោលយោងទៅជនបទកម្ពុជាដែលនេះប្រាំ ឬប្រាំម្អយដឹងក្នុងរយៈកាលពាណិជ្ជកម្មនេះ។ ត្រូវដោលសង្គគមើលីព្យថា៖

ខ្ញុំបានធ្វើទស្សន៍កិច្ចតាមខិត្តឯេស៊ាតាមបីងជំ។ ប្រជាជននៅថ្ងៃនោះខ្លួនធ្វើការខ្សោំដែលាស់។ ពួកគេមិនមែនមិនសប្បាយឡើយ។ ផ្ទួយទៅវិញ ពួកគេញូរឱ្យមេ។ ខ្ញុំរួចម្រោះដែលមែនមេរោះស្ថឹបានទៅគីម្រោះដីរត្តិន៍។ ចម្រោះទាំងនេះជាអំឡុងពីមែនមិនណូនទេ។ កុមារលេង និងបុរាណដោយសេវាឌីក្នុងស្ថិតិសហករណ៍បស់ពួកគេ។ អាហារនៅតាមសហករណ៍ទាំងនេះ មិនមែនមិនណូនទេ ទៅជាចិនលួចដាការរបស់ខ្ញុំដោយ។ ប្រជាជនពីមែនស្ថុមស្ថាបំដើរើយ។ ពួកគេមានហូបចុកត្រប់ត្រាន់។ ដើរីតនៅថ្ងៃនោះល្អ ល្អមែនទេ²⁶។

(៤) ឯកសារ ០៨

20. ឯកសារ ០៩ គិតជាសៀវភៅរក្សាមួយដែលមានចំណាយដើង បញ្ហាកម្ពុជាក្នុងទស្សនៃរបស់ថាំង គោលដំបារទិនទស្សនៃរបស់មហាឌ្ឋានក្រសួងការបរទេស និងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ (១៧៨៥) (The Kampuchean Problem in Thai Perspective): Positions and Viewpoints Held by Foreign Ministry Officials and Thai Academics²⁷ ។ វាចងក្រងទស្សនៃ និងគោលដំបាររបស់មហាឌ្ឋានក្រសួងការបរទេសថា ព្រមទាំងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវថារឹងស្តីពីសារជាតិនៃការលើកលូយកម្ពុជាតីសំណាក់រៀបចំណាម។

21. ឡើងពេលត្រូវបានស្អារថាថីការពីឯកសារដើម្បីករបស់រៀបចំណាម ឡើងបើសហភាពស្អីរីត គិតជាយសារគោលនយោបាយរាស្តាន មហាឌ្ឋានដើម្បីយកចបថាំង

រៀបចំនាមពីរដែលបានសម្រេចដោយចិត្តងងក្រឹងការពីផ្លូវកណ្តុះស្ថាបាយស្ថិត នៅពេលដែលខ្សោយបានសម្រេចចាប់ផ្តើម “ដំណើរដួងត្រង់” ឡើកម្ខាតា ។ រដ្ឋភីបាលហាណុយបានដឹងថាសម្រេចដោយចិត្តងងក្រឹងការពីផ្លូវកណ្តុះស្ថាបាយស្ថិត

²⁵ ដូចជាកសាងយោងខាងលើ ទំព័រ ១៥៧

²⁶ ដូចជាកសាងយោងខាងលើ ទីផ្សារ ១៥១

²⁷ វិទ្យាសាសន៍សិក្សាអាស៊ី (Institute of Asian Studies), បញ្ជាកម្ពុជាក្នុងទេស្សន៍របស់ខេះ គោលដំបារ និងទេស្សន៍របស់មន្ត្រី នៃក្រសួងការបរទេស និងអ្នកសិក្សាប្រាស់ជាតិ (១៩៨៥) (The Kampuchean Problem in Thai Perspective: Positions and Viewpoints Held by Foreign Ministry Officials and Thai Academics) (1985) (ឯកសារភាគចំ០៥)។

គីជាប្រទេសពេតម្មយត្តែដែលបន្ថីជាផ្លូវបាលប្រចាំថ្ងៃបានបំណងរបស់ខ្លួនក្នុងការលើកលូយ និងការកាន់កាប់កម្ពុជា។

បណ្តាប្រទេសនៅអាស៊ាន និងប្រទេសដែលទៀតក្នុងសហគមន៍អនុវត្តជាតិបានសម្រេចដោយតាមរបស់ពួកគេទៅឲ្យរៀបចំការណ៍ ដើម្បីបង្ហាញថាទីដែលដែលរៀបចំការណ៍បានធ្វើ គីជាតុលាត្រូវ និងត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ដោយសាកលលោក [...]²⁸។

22. មន្ទីរដែលបានក្លាត់បញ្ជាក់ថាគារបាត់ “បានមានភក្តុតាងអំពីចំណែករបស់រៀបចំការណ៍ដើម្បីបង្កើតសហព័ន្ធតែមទៀត”។ បើទេះបីជារៀបចំការណ៍នេះអាចជា “សហព័ន្ធតែមទៀត” គីជាបាន “រៀងអតិថិជនកាល” ក៏ដែល ក៏មន្ទីរដែលបានដើម្បីដែលគេហែងថា “ទំនាក់ទំនងពិសេស” រាងរៀបចំការណ៍ឡារ៉ា និងរដ្ឋាភិបាល ហេង សំវិន ឬ នៅកម្ពុជាប្រជុំដែលទៀតនឹងទិន្នន័យនៃ “អង្គភាពយុវវាតមានកំណត់” ដែលប្រើប្រាស់ដោយសហភក្តុតាងទៀតក្នុងទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនជាមួយបណ្តាប្រទេសនៅប្រទួលិនុបានកែតែ²⁹។
23. ក្នុងអំឡុងកិច្ចចរចាប់ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដែលបង្កើងដោយការលើកលូយ និងការកាន់កាប់កម្ពុជាតិសំណាក់រៀបចំការណ៍ រៀបចំការណ៍បានធ្វើ “សំណែកប្រាំចំណុច” ដែលផ្តាគជុំវិញ “ការអកបូល ពត និងអ្នកចូលរួមរបស់គ្មាន” និងបានអំពារនៅឲ្យមាន “ដំណើរការស្ម័យសម្រេចសម្រាប់ប្រជាធិនិយោគកម្ពុជាតាមរយៈការប្រាជែងក្នុងការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ”³⁰។ មន្ទីរដែលបានពិចារណាយើញថាទីប្រជាធិនិយោគក្នុងការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ និងការមិនដាក់បញ្ហាលក្រុម បូល ពត នៅក្នុងការប្រាជែងក្នុងកម្ពុជា³¹។ មន្ទីរដែលកត់សម្ងាត់ថាការទាមទារ មិនដាក់បញ្ហាល បូល ពត និង អេវិជ្ជ សារី “គ្រាន់ពេជាគាយកលរៀបចំការណ៍” ដែលគាំទ្រដោយសហភក្តុតាង³²។

រៀបចំការណ៍បានកំពុងព្យាយាយមានការបង្កើងបញ្ហាតិត្រូវការដោយលើកទីរឿងអំពី បូល ពត និង អេវិជ្ជ សារី គ្រប់ពេលវេលា ហើយមនុស្សជាប្រជិនបាក់ដូចជាបៀវិជ្ជកំខ្លួនក្រហមទាំងពីរបន្ថែះ ជាអ្នកទូលាយ

²⁸ មួយចន្ទកសារយោងខាងក្រោមនេះ ទីព័ត៌ ១១-១២។

²⁹ មួយចន្ទកសារយោងខាងក្រោមនេះ ទីព័ត៌ ២៣-២៤។

³⁰ មួយចន្ទកសារយោងខាងក្រោមនេះ ទីព័ត៌ ៤៧។

³¹ មួយចន្ទកសារយោងខាងក្រោមនេះ ទីព័ត៌ ៣៥។

³² មួយចន្ទកសារយោងខាងក្រោមនេះ ទីព័ត៌ ៤១។

ឧសភាគ្រចំពោះបណ្តុះកម្ពុជា ដែលនាមត្រូវបានដោះស្រាយ ប្រសិទ្ធភីរកគេទាំងពីរត្រូវបានដកចេញ³³ ។

24. បុគ្គលិកថ្លែងព្រមានចាត់ទីនិងត្រូវរាយការ “មួលហេតុដើម្បីមនឹងបញ្ហានេះ” តើ “រៀបចំណាមាសនា
លុកជុយ និងការងារការបំភែជាតា និងបញ្ចប់មកបានបង្កើតរដ្ឋភាគីបានអាយីងម្នាយនៅក្នុងពេញ”³⁴។ មន្ទីរ
ថ្លែងដើរដាក់ចារីត្វូរជាប្រជាធិបតេយ្យ មិនមែនរៀបចំណាមាសឡើយ បានជាអ្នកសម្រេចចាត់ទីក្នុង
គាត់ត្រូវការក្រុម បុល ពត ម្នាយដោយណាយ។ ត្រង់ប្រការនេះ មន្ទីរថ្លែងរឿងថា “ព្រះអង្គម្មាស់
សិហនុ បានមានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយណាម្នាយនៅក្នុងជាតា ដោយគ្នានៃ
ការគាំទ្រពីសំណាក់ប្រជាធិបតេយ្យក្នុងបានឡើយ”³⁵។

25. លោកស្រីរក្រុងការកំណត់ត្រាកិច្ចសម្រាល់ម្នាយជាម្នាយបណ្តិតដួនជាតិថ្លែង Khien Theeravit ដែលជា
សាស្ត្រាថារីវិទ្យាសាស្ត្រនៃយោបាយនិងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ និងស្តីពីសុវត្ថិភាពរបស់គាត់ដែលមែន
ក្នុងជាប្រព័ន្ធដែលបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយណាម្នាយនៅក្នុងបានឡើយ។
សាស្ត្រាថារី Khien បានចាត់ទុកសំណាក់សំណាងរបស់រៀបចំណាមាសដែលចាំបាច់ និង
ត្រូវតែផ្តល់រំលែកដូចជាបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយណាម្នាយនៅក្នុងបានឡើយ។
គាត់បានផ្តល់រំលែកដូចជាបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយណាម្នាយនៅក្នុងបានឡើយ។
សំណាក់សំណាងរបស់រៀបចំណាមាសត្រូវបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយនៅក្នុងបានឡើយ។ រៀបចំណាមាសដឹងថាមុខមាត់
របស់រដ្ឋភាគីបានបុល ពត មិនណូ ហើយខ្លួនបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយនៅក្នុងបានឡើយ។
ស្ថិតិក្នុង និងក្រោកក្នុងជាតិដែលបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយនៅក្នុងបានឡើយ។
បើទេះបីជាគេដិជនឡើយរបស់ រៀបចំណាមាស គឺជាការផ្តល់យុត្តិកម្ម ជាផាណក្នុងបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមាន
លុកជុយ និងការងារការបំភែជាតា³⁶។

26. គាត់កំណត់ត្រាកំណត់សម្រាប់ចាត់ទីក្នុងបានបន្ទូលចាប់ខ្លួនក្រហមពុំមានធ្វើប្រពិបតីការយោបាយនៅក្នុងបានឡើយ។

³³ ដៃចុងកសាងយោងខាងលើ ទំព័រ ៥០១

³⁴ អចិន្តកសារយោងខាងលើ ទំព័រ ៥០, ៥១។

³⁵ ដីចំណុកសារយោងខាងលើ ទីពីរ តម្លៃ-៥១។

³⁶ ដូចជាកសាងយោងខាងលើ ទំព័រ ៦៥-៦៦។

³⁷ អចិន្តកសារយោងខាងលើ ទំព័រ ៦៦-៦៧។

ការគោលទេសបែងផ្តិតណាមទៅលើអ្នកពិបាល ឬល ពត គឺពីរត្រូវ ពីរបោះ ផ្តិតណាមក៏ដា
អ្នកដែលប្រព័ន្ធសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មជាជន្ទោះពីខ្លះ ១៩៧-៧៨ ពីរបោះ
ផ្តិតណាមក៏បានចូលរួមក្នុងការគាំទ្រការតស្សីអំណាច់នៅក្នុងជាផ្លូវ (សេចក្តីបញ្ចាក់បន្ថែម)

៨. ភាពអចទូលយកបាន

27. ឯកសារដែលបានស្តីឡើងទាំងនេះ បានមានអតិភាពនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមការដំឡើងប្រែ: ឬ បុណ្យ
ដោយសារធននាមានកំណត់ និងការដាក់កំហិតលើសមត្ថភាពរបស់មេដារីការពារកីឡាដែលពេល
មុខ អ.វ.ត.ក ដើម្បីបំពេញកិច្ចលើបញ្ជីដោយឯករាជ្យ មេដារីការពារកីឡាជំពឹង ០០២/០២ បុណ្យណ៍: ក្នុងករណិតការដោយ
មេដារីការពារកីឡាសូមលើកឡើងថានាមការដែលប្រព័ន្ធបានស្តីឡើងនេះ នាំឡើកការបញ្ចាក់ការពិត
ហើយថាគារដែលប្រយោជន៍នេះយុត្តិធម៌ត្រូវឲ្យទូលយកឯកសារទាំងនេះជាកសិតាង។
28. ឯកសារដែលបានស្តីឡើងអាចធ្វើជាកំបាន និងពាក់ព័ន្ធ តាមការសន្លឹកនិភ័យបច្ចុប្បន្ន ទៅនឹងបញ្ហាពាណា
ដែលមិនចុះសម្រួលក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ រួមទាំងដោះប្រាប់អារុធទ និង “ការបានសម្រាត
ឡើងក្នុង”។ ឯកសារ ០៨ កំបាក់ព័ន្ធទៅនឹងការដាន និងសហករណីដែងដែរ។ លើសពីនេះ ឯកសារ
ទាំងនេះ នៅពេលប្រព័ន្ធបានទូលយករួមគ្នាបានមួយកសិតាងដែលមានរួចហើយក្នុងសំណុំរឿង តាំង
ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលនូវចំណុចស្ថូលនៃសំណុំរឿងរបស់មេដារីការពារកីឡាធិបេបគាំទ្រថា
មានក្រុមដោះស្រាយក្នុងបក្សក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងចំណោមក្រុមទាំងនេះប្រព័ន្ធគាំទ្រ
ដោយ និងរួមគឺនិតជាមួយផ្តិតណាមដើម្បីនូវការប្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងសំណុំរឿង តាំង
ឡើងដែលដឹកនាំដោយ ឬល ពត³⁸។

IV. ផែនវឌ្ឍន៍

29. តាមសំអានបោតុទានឱ្យ មេដារីការពារកីឡាស្តីស្តីឲ្យអង្គដំឡើងប្រែប្រើប្រាស់ក្នុងតាមទំនាក់ទំនង
នូវឯកសារចំនួន៩ ដែលជាបានមកជាមួយ។

³⁸ ឯកសារយោងខាងលើទំព័រ ៦៦។

³⁹ សម្រាប់ការពាក់ព័ន្ធនៃក្រុម និងការបោះឆ្នោតឡើង សូមមើលខាងក្រោមក្នុង ឯកសារ E395/2, “សេចក្តីសន្លឹកនិភ័យបច្ចុប្បន្ន ជាក្នុងការពាក់ព័ន្ធនៃកសិតាងស្តីពីការបោះឆ្នោតទៅនឹងការទូលយកនូវប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំ ២០២៣,” ថ្ងៃទី ០១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២៣។

សហមេធាវីរបស់ នូន ជា

សុន អរុណា

Victor KOPPE